

Minnesanteckningar

Datum
2018-02-08

Dnr
511-489-16

Beredningsgruppsmöte Nationalparksprocessen Vålådalen/Sylarna/Helags

Plats: Skype
Datum/Tid: 2018-02-08, kl. 9-12

Närvarande: Ajlin Jonasson Kråik, Handölsdalens sameby
Cilla Gauffin, Bergs kommun
Eli Larsdotter, Mittådalens sameby
Maanu Aunapuu, Naturvårdsverket
Ola Larsson, Naturvårdsverket
Göran Gabling, Länsstyrelsen Jämtland
Annica Idestrom, Länsstyrelsen Jämtland
Henrik Harr, Länsstyrelsen Jämtland

Ej närvarande: Nicklas Johansson, Tåssåsens sameby
Bengt-Arne Johansson, Tåssåsens sameby
Jonas Kråik, Handölsdalens sameby
Reidar Nordfjell, Handölsdalens sameby
Niklas Gröndahl, Mittådalens sameby
Jari Hiltula, Åre Kommun
Mats Forslund, Jämtland Härjedalens Turism (JHT)
Lars-Ove Sjajn, Sametinget

1. **Mötet öppnas**

Projektledarna Ola och Annica hälsar välkomna till en ny arbetsform med Skype.

Dagordningen fastställs.

2. **Inledande kort presentation av alla deltagare**

3. **Information från projektledningen**

- i. Annica berättar om projektets delleranser till Naturvårdsverket den 28 februari.
- ii. Omlandsprojektet har påbörjats, med ett första uppstartsmöte om finansiering och projektägarskap. Oklart vem som blir projektägare, men troligen landar det hos länsstyrelsen. Inleds med förstudie, men lite oklart när.
- iii. En ny kommunikatör har anställts. Henrik presenterar sig och berättar kort om sina första intryck av NPP efter en knapp månad. Vi bör prioritera målgrupperna i primära (representanterna i beredningsgruppen) och sekundära (alla andra). Cilla tycker att Henrik (med flera) ska göra en kommunikationsinsats redan innan sommaren om vikten av att inte störa renarna under kalvningstiden i maj, samt att vandrare måste hålla sig till lederna. Målgrupp bör i första hand vara boende i länet.
Göran: Att upplysa allmänheten om hänsyn till rennäringen ska vi göra oavsett, men det är bra att knyta det till projektet också.

4. **Nytt från Naturvårdsverket**

- i. Ola berättar att Naturvårdsverket (NV) har skickat en hemställan till regeringen om ändring av paragraf 28 b i rennäringslagen. NV landade på det förslag som de tror har störst chans att gå igenom, alltså att ändra jaktförordningen så att 28 b gör det möjligt att skydda ren i nationalpark. Den skulle då börja gälla även i Padjelanta, Sarek, osv oavsett om VSH blir av eller inte.
- ii. NV:s hemställan är nu ute på remiss från näringsdepartementet. Ola har bett om remissen och skickar ut den till BG. Viktigt att alla aktörer i BG yttrar sig om remissen så att regeringen får in åsikterna i sitt underlag.
- iii. Det pågår även ett arbete hos NV med att se över olika aktiviteter i nationalparker. Vad gäller för jakt, fiske, skoteråkning, byggnader, cykling, etc? Ska ge ett underlag för det fortsatta arbetet med syfte, mål och den preliminära övergripande inriktningen för NP.
- iv. Personal: Christina Frimodig från NV har fått tid i projektet för att hjälpa till med planering av möten, man även i vissa fall hjälpa till som facilitator. Också en lantmätare kommer att knytas till projektet, även om markinköp inte blir aktuellt förrän det finns ett färdigt förslag i slutet av 2019. NV kommer även att ha en jurist kopplad till projektet.

5. **Mål, syfte och preliminär övergripande inriktning**

Ola menar att det är realistiskt att mål, syfte och preliminär inriktning blir klara i september och omfattar ett dokument på cirka 5-7 sidor. Dokumentet ska beskriva principer för mänsklig aktivitet i nationalparken VSH och

möjligheten att reglera dessa. Det ska också beskriva en framtida förvaltningsorganisation. Dokumentet utgör ett fundament för det fortsatta arbetet och är en förutsättning för att resursägargruppen ska fatta beslut om fortsatt projekt vid nästa kontrollpunkt. Arbetet med mål, syfte och preliminär övergripande inriktning stäms av under heldagsmötet den 28 mars. Ett förslag lämnas till nästa BG-möte sista maj. Projektledarna stämmer av med BG under hand så att inte dokumentet kommer som en överraskning på majmötet. Utifrån synpunkter skapas ett justerat förslag som stäms av med BG i månadsskiftet augusti/september. Cilla flaggar för att kommuner behöver stämma av i kommunstyrelsen, som för Bergs kommuns del sammanträder 19 juni. Deadline måste alltså ligga efter det. Eli och Ajlin säger att de måste diskutera förslaget i byarna, och Eivind bör komma ut och förklara detaljerna. Ajlin säger att de sannolikt behöver ha en extra bystämma i Handölsdalen, och att det kan bli tajt eftersom kalvmärkningen börjar i början av juli. Ola poängterar hur viktigt det är att synpunkter från samebyarna verkligen kommer upp på bordet, att det slutgiltiga förslaget stöds av samebyarna fullt ut och att samebyarnas representanter i BG känner att de har byarna bakom sig.

6. Fas 2

I Fas 2 sker en stor del av arbetet i arbetsgrupperna, på uppdrag av beredningsgruppen (BG). Sedan sker en fortsatt beredning i BG, där inriktningen för NP tas fram (namn, gränser, mål, syfte, skötselplan, föreskrifter). Arbetet ska vara klart i slutet av 2019, där nästa kontrollpunkt ligger.

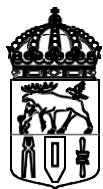
7. Gästföreläsare

Anna Skarin, forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet, berättar om sin forskning rörande hur renar påverkas av mänsklig aktivitet och exploatering. Hon har fokuserat på den forskning som har gjorts i Jämtland gällande störning på ren och djur i allmänhet. Studierna visar bland annat att många störningskällor har en effekt på regional skala, även om de inte syns på lokal skala.

I turistområden i Saariselkä i Finland undvek renar fortfarande efter tolv år områden där vandringsturism, **infrastruktur** och andra störningskällor introducerats. Å andra sidan visade en studie i Norge att renarna återvände till ett område när en stuga togs bort och människorna försvann. Störningen ökar när infrastruktur kombineras med **mänsklig aktivitet**. De renar man ser på fjället som inte verkar bry sig kanske är de som är coolest. Större delen av hjorden kanske är någon annanstans. Man kan tycka att renar bara står där och inte verkar bry sig, men då vet man inte vad som har hänt innan man kom fram.

Insektsstörningar (framför allt broms) sommartid är viktiga eftersom renarna går upp på höjd under dagarna. På kvällen går de ner i dalgångarna och betar.

Vandringslederna i Handölsdalen ligger högt i terrängen och går genom bra

betesmarker, så det verkar vara viktigare för renarna att ha bra bete än att undvika människor. Om renar kan komma undan människor så gör de det, men det verkar också vara viktigare att undkomma insekter än att undkomma infrastruktur och människor.

Apropå **vindkraftens påverkan** på renar berättar Anna om en studie av en park med 8-10 vindkraftverk i Malå sameby (Storliden och Jokkmokksliden). Där visade GPS-halsband och spillningsinventering att betesron blir sämre nära vindkraftparker, och att betesområden där kraftverken inte syns användes 30 procent mer av renarna jämfört med innan utbyggnaden. Troligen beror det på att ljudet inte sprids dit lika väl, men hon påpekar att det är väldigt komplicerat att studera hur ljud påverkar.

Anna menar att man måste titta på den **samlade effekten** av alla olika ingrepp. I tillståndprocesser har man ofta ”stuprörsperspektiv” – där ett enskilt led kanske inte stör så mycket, men tillsammans med andra led blir störningseffekten avsevärd.

Det skulle till exempel behövas fler studier av renarnas kondition för att se hur mycket den mänskliga aktiviteten adderar till effekten från insekter sommartid. Man skulle behöva jämföra med områden där det finns insekter men inte mänsklig aktivitet.

Eli menar att brister i Livsmedelsverkets övertagande av tillsynen över slakterier också är ett störningsmoment. Indrivna renar måste släppas när tillsyn ställs in, varpå de måste drivas in igen. Även enskilda myndigheters beslut kan alltså störa, och samebyarna måste hela tiden ta med all påverkan. Annica menar att om vi tänker oss att området ska värnas inför framtiden måste vi ha in just detta helhetstänk.

8. Övriga frågor

Inga.

9. Mötesupplägget

Avslutande runda om hur det nya mötesupplägget fungerade. Förra året diskuterades hur takten på BGs arbete skulle kunna öka genom större fokus på informationspunkter i stället för att behöva komma till beslut på de skarpa punkterna.

Eli tycker det är bra att köra möten så här. Ajlin håller med men menar att det nog kan bli rörigt att föra stora diskussioner med stora grupper. Cilla och Annica instämmer och projektledarna meddelar att vi fortsätter med ett liknande upplägg i slutet av april.

10. Mötet avslutas